

Как ще живеем заедно, ако не учим заедно?

Позиция на Национален алианс „Усмихни се с мен“, Национална асоциация на ресурсните учители, сдружение „Дете и пространство“, Център за приобщаващо образование и Национална мрежа за децата по отношение на приобщаващото образование и ресурсната подкрепа за децата със СОП

Философия на приобщаващото образование

Заставаме зад идеята приобщаващото образование да бъде неизменна част от правото на образование. Изразяваме убеждението, че за да се случи приобщаващото образование като системна промяна е необходимо да се промени принципът на подкрепа в обучението, която да може да се предоставя на всяко дете, което в определен момент от живота си може да има нужда от такава. Това означава, че индивидуалната подкрепа е отговорност на детските градини и училищата и се осигурява не само за децата със специални образователни потребности. Същото ще позволи да се обхванат случаи на деца и ученици, които са получавали помощ главно от класни ръководители, учители, училищни психолози или педагогически съветници. В допълнение към ползата е преодоляване на стигмата по отношение на етикетирането със специални образователни потребности (СОП). Системният широкообхванат подход на подкрепа в обучението ще осигури по-ефективно и синхронизирано функциониране между всички, което ще подобри възможностите за учене, научаване и участие на всяко дете. По този начин образователната система ще може по-бързо, по-гъвкаво и по-адекватно да отговори на възникналите нужди от подкрепа по хармонизиран и свързан начин.

Какво разбираме под обща подкрепа?

Категорично споделяме позицията, че **приобщаващото образование е за всички деца**, а не само за децата със специални образователни потребности. На практика това е нашето разбиране за **общата подкрепа**, която дефинираме като работа по **превенция и работа в обща класна стая** с всички деца.

- **Ключови принципи и подходи**

Когато говорим за това, че **детето е в центъра** имаме предвид, че следва да се работи за **осигуряване на холистичен подход**, който посреща нуждите/потребностите на детето от образователна, здравна, социална и всякаква друга подкрепа. Оценката на потребностите се прави не за да определи категорията дете – специални образователни потребности, дете в риск, талантливо дете и др., а за оцени неговите потребности и нужди от подкрепа.

Участие на детето и родителите - оценката на потребностите се прави там, където е по-удобно и предпочитано място за детето и родителите, а не за специалистите – това, може да бъде детската градина и/или училището, но може да бъде и домът на детето.

Роли и отговорности на ниво обща подкрепа – споделяме философията, че отговорността за приобщаването е на детската градина/училището като следва да се въведе функцията на координатор на оценката и подкрепата на ниво екип на детската градина/училището. Основната

роля на регионалните центрове за ресурсно подпомагане е да подкрепят оценката и изпълнението на плана/подкрепата при заявка към тях изпратена от екипа на детската градини или училището.

Какво разбираме под допълнителна подкрепа?

Като основен инструмент за реализирането на приобщаващото образование, допълнителната подкрепа следва да се осигурява не само за децата със СОП, а и за децата в риск и всички деца, които имат нужда от такава. Споделяме разбирането, че освен изброените в проекто-Закона за предучилищно и училищно образование групи деца (деца в риск; деца с хронични заболявания, деца със СОП и талантиливи деца), това понятие включва и деца с различни обучителни затруднения; деца с трудности в поведението; деца, които са ре-интегрирани в училище след отпадане или прекъсване на учебния процес и всички други деца, които имат нужда от допълнителна подкрепа. За предоставянето на адекватна, налична и достъпна допълнителна подкрепа за всяко дете и ученик, които имат потребност, е необходимо да се инвестират допълнителни финансови и експертни ресурси в детските градини и училищата.

Каква е визията ни за ресурсните центрове?

Считаме, че **ролята и функциите на ресурсните центрове** са насочени преди всичко към ефективна подкрепа за посрещане на **нуждите на децата със специални образователни потребности**.

Във връзка с философията на приобщаващото образование и компромиса направен от колегите от Националната асоциация на ресурсните учители, разбирането ни е, че **цялостната дейност по общата и допълнителната подкрепа** се извършва в училищата и детските градини от логопед, ресурсен учител, психолог, социален работник, помощник учител и др. В същото време Регионалните центрове е необходимо да имат ясна роля и функции като гарант за предоставянето на адекватна и своевременна подкрепа за децата и учениците със специални образователни потребности, да осигуряват методическата подкрепа за учителите, улесняват и съдействат за участието и въвличането на родителите в подобряване на образователната среда и цененето на различието, да са гарант за осигуряването на експертиза с цел качествена комплексна оценка на потребностите, както и изключително важната роля по отношение приобщаването на децата и учениците обучаващи се в специалните центрове и училища.

Според нас, **ролята и отговорностите на регионалните центрове** са свързани с три основни функции:

- **Участие при оценяването на потребностите и предоставяне на експертна подкрепа на ниво ДГ или училище.** В случай на затруднения и необходимост от подкрепа, на място подпомагат цялостния процес, включително и чрез насочване на специалисти от други ДГ/училище или от регионалния център".
- **Предоставяне на специализирана помощ** за ДГ/училищата, в които все още няма назначени ресурсни специалисти и ресурсните учители по места. По този начин ще се оказва методическа подкрепа на деца и ученици в отдалечени населени места, както и на техните ресурсни и общообразователни учители. Такива специалисти могат да бъдат ресурсни учители, психолози, логопеди, педагози на зрително затруднени деца, слухово-речеви рехабилитатори, ерготерапевти и др.
- **Регулярен мониторинг/наблюдение и оценка** на процеса на достъпност и качеството на подкрепа под формата на доклади и анализи за актуалната ситуация по региони,

постиженията по места, предизвикателствата и препоръки за тяхното преодоляване. Контролът е част от функциите на Независимия инспекторат, който се надяваме Законът да въведе.

Техните **основни отговорности** са:

- ✓ Подкрепа на общообразователните училища и детските градини за предоставянето на качествени услуги в образователната среда: обучение на учители, методическа подкрепа на специалистите;
- ✓ Участие в оценка на потребностите при случай на дете със СОП:
  - по заявка на училищния екип и на екипа в детската градина;
  - при оспорване от родители относно оценката на потребностите;
  - при комплексни потребности, които изискват допълнителна експертиза.
- ✓ Участие в преглед на напредъка на детето със СОП:
  - преглед на оценката на СОП;
  - преглед на обучителните цели и достъп;
  - участие в мултидисциплинарни екипи на регионално ниво.
- ✓ Осигуряване на допълнителни специалисти при липсата на капацитет, както и на редки специалисти.
- ✓ Наблюдение и насочване към други налични услуги в общността.
- ✓ Квалификация на учителите под формата на семинари и групово обсъждане на случаи.
- ✓ Приемат заявления на родители за обучение в специалните центрове и училища и в срок от 14 дни изготвят оценките на потребностите на децата и учениците.
- ✓ Изготвят план, осъществяват наблюдение и регулярни оценки на резултатите от обучението и подкрепата в специалните центрове (помощните училища в евентуалната им нова роля съгласно предложенията към Проектно-закона за предучилищно и училищно образование) и училища, и съдействат за приобщаването на децата и учениците, обучаващи се в тях.

Наименование: считаме, че е важно наименованието на центрoвете да съдържа думата регионален, тъй като това е част от визията за начина, по който те следва да работят в бъдеще. Предвид ролята и функциите им, предлагаме следното работно наименование: **Регионален център за ресурсно подпомагане.**

Изразяваме надежда, че ще се постигне съгласие за приемането на Законопроекта и оставаме на разположение за прецизиране на конкретни текстове по него и участие в работната група за финализирането на стандарда за приобщаващо образование.

Национален алианс „Усмихни се с мен“

8 април 2015 г.

Окончателна версия

Национална асоциация на ресурсните учители
Национална мрежа за децата
Сдружение „Дете и пространство“
Център за приобщаващо образование